

דף מקורות - פרשת ואתחנן – ושננתם לבניך

מקורות לשיעור של הרב יצחק חי זאגא, יא' אב תשע"ז

- א. דברים ו' – שמע ישראל.. ד' אחד.. ואהבת את ד' אלוך.. והיו הדברים האלה.. על לבבך.. ושננתם לבניך..
- ב. קידושין ל' – ת"ר ושננתם שיהו דברי תורה מחודדים בפיו שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם.. חגיגה ט' – אמר ליה בר הי הלהלל מאי דכתיב ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עבד אלוקים לאשר לא עבדו (מלאכי ג'), היינו צדיק היינו עובד אלוקים, היינו רשע היינו אשר לא עבדו. אמר ליה, עבדו ולא עבדו, תרוייהו צדיקי גמורי נינהו. ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד.
- ג. רמב"ם תלמוד תורה א' – ..קטן אביו חייב ללמדו תורה שנאמר ולמדתם אותם את בניכם.. ואין האשה חייבת ללמד את בנה שכל החייב ללמוד חייב ללמד.. מצוה על כל חכם וחכם מישראל ללמד את כל התלמידים אע"פ שאינן בניו, שנאמר ושננתם לבניך מפי השמועה למדו בניך אלו תלמידים שהתלמידים קרויין בניו שנאמר ויצאו בני הנביאים..
- ד. אלשיך – ..ושננתם לבניך, ולא אמר ולמדתם.. כי בא ללמד דעת את כל חכם לב מלמד תורה.. כי הכנס דברי פיהם בלב שומעיהם כחצי גבור שנונים לשמור ולעשות בכל לב ובכל נפש, או לבלתי הכנס רק להשמעות אזנים ואחרי כן יהיו הדברים ההם רפויים בידם.. הנה בזה הדבר תלוי.. כי כל דבר ודבר כפי מוצאו אשר ממנו יצא, כן יהיה הלכו ומנוחתו אשר שם ינוח.. כי אם יהיו הדברים היוצאים מפי המלמד תורה.. מקרב לבו, כן מהלב נסעו ועד לב שומעיהם ילכו, כחצי גבור שנונים, ושם ינוחו לשמור ולעשות בכל מאמצי כח.. למען יהיו דבריך שנונים ליכנס בלב בניך בעצם צריך תחלה תקבלם אתה על עצמך.. ואז בלמדך את בניך, יפלו הדברים ויכנסו עד קרב לבם כחצי גבור שנונים. וזהו והיו הדברים האלה על לבבך תחלה, ואח"כ ושננתם.. כי יהיו כשנונים, לפלש נתיב מאזניהם עד תוך קרב לבם.
- ה. סנהדרין צט' – רבי עקיבא אומר זמר בכל יום, זמר בכל יום. רש"י – היה מסדר למודך, אף על פי שסודר בפיו כזמר, והוא יגרום לך שתהא לעולם הבא בשמחה ובשירים. אמר רב יצחק בר אבודימי, מאי קרא, שנאמר נפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו, הוא עמל במקום זה, ותורתו עומלת לו במקום אחר. רש"י – תורה עומלת לו – שמחזרת עליו, ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסדריה, וכל כך למה, מפני שאכף, שכפף פיהו על דברי תורה.
- ו. שיחות הרצי"ה ראה 226 – אמנם מסופר על מי שחזר ארבעים פעם על פרקו, אבל באופן כללי צריך לחזור כמה שיותר ואז הלימוד מתברר ונחרת בזכרון. ואין גבול מדוייק לזה. זהו דבר אישי, אינדיבידואלי. מי שהוא יותר כשרוני יכול להסתפק בארבעים פעם, מי שאינו עליו גדול צריך מאה פעמים. אמנם חז"ל מסבירים לנו שמי שחוזר על פרקו מאה פעמים עדיין אין זה נקרא עבודה. אחרי מאה פעמים התורה אמם קנויה לו בהבנה ובזכירה, ואם כן, מה תועיל לו הפעם הנוספת? לכאורה זה מגוחך. אלא נכון שמצד מדרגת קנין התורה אין מה להוסיף, אך פה מדובר על כך שהתורה תתגלה בתור עבודת ד'. בפעם המאה ואחת, זו דבקת אלוקית שאינה נותנת לו להיפרד..
- ז. ריקאנטו – ..כמה גדול כח הדבור הן לטוב הן להיפך, ועקיצת שפתיו הוי מעשה ופועל למעלה.. ואם הדבור הוא ברחמים נבראים מלאכי רחמים, ולהיפך היפך, כך כשאדם עוסק בתורה נברא מלאך אחד ומליץ בעדו..
- ח. קהלת ו' – כל עמל האדם לפיהו.. אוה"ק ג' פרישות יז' – כל דבור פותח הוא צינור בנשמה, מעין אותו התוכן שהדבור חצוב משם, על כן כל דבור של תורה חכמה ומוסר, ק"ו של דבקות עליונה טהורה ומושכלת ביחודים עליונים, פותח פתח של קדושה מפולשת. וגלי הנפש הרוחניים, הומים ומתנועעים תמיד, מכוחו של הרעדת הדבור, בכל ספירותיהם.
- ט. דברים לא' – ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם.. פרישה יורה דעה ער' – מ"ע על כל אדם מישראל שיכתוב לו ס"ת. שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וקיי"ל דאין כותבין את התורה פרשיות דתורה חתומה ניתנה ואם כן על כרחך לא קאמר שיכתבו שירת האזינו לבדה אלא היינו לומר שיכתבו כל התורה..
- י. קובץ א' רצב' – כיצד הנשמה נבנית, למדים הרבה, מעיינים, חוזרים ומשננים את הידיעות, מתרגלים בההרגשות ע"י התורה והשינון, ואח"כ צומחות מזה הסתעפיות רוחניות, הקובעות אופי מיוחד.
- יא. אוה"ק ד' תמה' הדבקות הכללית ט' – כשהנפש היא בריאה, אוצר הרגשת הקדושה הוא שלם תמיד, חי ומלא, ומשפיע תדיר מאורו וחומו על הצדדים הנמוכים ממנו, ועל הנעלים עליו. משפיע על הגוף וכל אבריו וכחותיו נעימת ידידות מתיקת הקודש, ועל הארת השכל וכח השינון והלמוד הוא משפיע גם כן מאורו המוחש והמורגש, עד שתלמוד תורה לשמה, בדבקות מורגשת, הבאה וחודרת עד לעצם דם ובשר, הוא דבר תדירי ומובן מאליו. ויחד עם החדוד והשינון וטרדת השכל בעומק ההלכה באה השלהבת המורגשת של הדבקות האלוקית המורגשת, הממתקת גם את הבשר. וחיטיבה שלימה עושה אז האדם את העולם כולו, ע"י התאחדותו בעצמו, ומקשר הכל לחיי כל עולמים, ומתמלא זיו עולם ושעשוע עליון, המעיד לו על קשר קדשו בתענוגי עדנים, המוכנים ליראי ד', הדבקים בו. אמנם בעת השבירה ודלדול הכחות הרוחניים פוגעת המגערת בכח הגופני, ומקדרת את זיו הנפש.

והרבה צריך האדם לעמול עד שתשוב אליו ההארה הרוחנית להיות מורגשת עד שאור התשובה, וזרם שטף הדבקות האלוקית יוחש אליו בפנימיותו גם מצדו הגופני, עד שתמיד, בעסקו בתורה, יחד עם ההבנה השכלית של עמקי ההלכות יופע עליו אור חי מפנימיות מעמקי החיים, וידלה ממים עמוקים עצה בלב איש, בכל תורה ובכל טרדה שכלית ירומם וינשא הגבה למעלה למעלה. אבל זאת היא דרך ד' האמיתית לשוב אל התורה, אל עמקה והדרה, אל פלפולה ושינונה, ברעיון בהיר, בלב מתנה, ובאוצר חיים של קדושת הנפש, המשלימה את הוד הרוח והנשמה. ומחיל אל חיל ילך, ויגדיל תורה ויאדיר. והדרך צלח ורכב על דבר אמת ועונה צדק ותורך נוראות ימינך, אל תקרי והדרך אלא וחיודוך. (עיין שבת סג).